

Literaire bijlage bij Mijn weekblad

Grafmonument van Dostojevski (1821 – 1881)
in Sint-Petersburg,

Fjodor Michajlovitsj Dostojevski was een Russische romanschrijver uit de zogenaamde 'Realistische School'. Hij liet een omvangrijk oeuvre na en werd onder meer beroemd door zijn romans *De gebroeders Karamazov*, *Misdaad en straf* en *De idioot*. Dostojevski schreef in een typerende gehaaste stijl, met veel nadruk en herhalingen. Veel van zijn belangrijkste personages lijden en worden vernederd vanwege hun hartstocht. Dostojevski leed aan epilepsie. Naar eigen zeggen was dit van invloed op zijn werk.

Dostojevski wordt zeer hoog gewaardeerd door zowel lezers als auteurs. Op de lijst van belangrijkste boeken uit de wereldliteratuur, in 2002 opgesteld door honderd belangrijke auteurs uit 54 landen, was Dostojevski met vier romans het best vertegenwoordigd.

Dostojevski hield vast aan het traditionele Rusland. Er werden nieuwe ideeën geïmporteerd vanuit het buitenland, maar hij verzette zich tegen deze vernieuwing. Voor hem waren socialisme en liberalisme allemaal hetzelfde. De socialisten waren niets anders dan de liberale landheren uit de tijd van het lijfeigenschap. Dostojevski wist heel goed hoe men in Rus-

land en Europa over elkaar dacht. In Rusland werd Europa beschouwd als beschaafd en in Europa werd Rusland beschouwd als barbaars. Daarom kon het westen gemakkelijk zijn nieuwe ideeën uitvoeren naar Rusland, maar Dostojevski probeerde de rollen om te draaien. Hij wilde de Russen niet langer bloot stellen aan westerse invloeden, ze een Russische wereld tonen en de Russische beschaving zelfs naar het westen brengen. Daarvoor had hij een groot en krachtig idee nodig, dat de mensen verbond en stuurde. Dostojevski beriep zich op de Russische gedachte, de Russische God en Christus. Dat betekende liefde voor het Russische vaderland en de Russisch-orthodoxe Kerk. Wie zijn vaderland niet liefhad, had ook God niet lief. De Russische Christus was zuiver gebleven, zou in al Zijn glorie verschijnen en zorgen voor de opstanding van het hele mensdom. Er zou een reus verrijzen voor de ogen van de verbaasde wereld. Heel het buitenland, heel Europa was niets anders dan een illusie.

1868 Dostojevski *De idioot*

Ljev Mysjkin is een 26-jarige prins uit een oude adellijke familie. In het verleden is de prins erg ziek geweest. Zware aanvallen van epilepsie beroofden hem van zijn verstand. Hij was zijn geheugen kwijt, kon zich niet behoorlijk uitdrukken, begreep niet wat mensen verlangden en had nergens benul van. Meer dan vier jaar verbleef hij in een Zwitsers sanatorium om te genezen van zijn ziekte. Hij is daar heel gelukkig geweest. Als hij terugkeert in Rusland, kent hij daar niemand. Zijn ouders zijn al twintig jaar dood, zijn pleegvader is twee jaar geleden overleden. Ook zijn financiële situatie is penibel. De prins begrijpt niets van het leven. Hij is een kunstenaar, een filosoof, een kindervriend en zelf nog een kind. Om deze redenen wordt hij een idioot genoemd.

Onmiddellijk na terugkeer zoekt hij de familie Jepantsjin op, omdat de vrouw des huizes een ver familielid van hem is. De beeldschone en wispelturige Aglaja Jepantsjina is de jongste dochter van het gezin. De prins wordt echter diep getroffen door het portret van Nastásja Filíppovna dat de familie in bezit heeft. Als weesmeisje is zij vanaf haar negende opgevoed en onderhouden door haar weldoener Totski, om vervolgens enkele jaren lang door hem seksueel te worden misbruikt. Nadat zij zich daarvan heeft bevrijd, wordt zij niettemin nog steeds door hem onderhouden. Hoewel buiten haar schuld is zij dus een 'gevallen' vrouw en door haar uitzonderlijke schoonheid in combinatie met haar intussen vrijgevochten gedrag heeft zij intussen een slechte reputatie gekregen. Als 'femme fatale' is zij een van de grote vrouwenfiguren uit de literatuur. De prins houdt van beide vrouwen, maar op een verschillende manier.